

загальнолюдських цінностей, дозволяє здійснити гуманно-творчу спрямованість її особи. І мистецтво відіграє в цьому істотну роль шляхом впливу на емоційний образний світ почуттів і формування вищих людських цінностей та світогляду. У зв'язку з цим виховна функція мистецької освіти стає найважливішим інструментом духовно-морального становлення особистості.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В.П. Організоване суспільство. Київ, 2006. 242 с.
2. Бабченко О.В. Художня педагогіка: актуальні проблеми викладання художніх дисциплін в системі педагогічної освіти. Львів : Фенікс, 2002. 42 с.
3. Кривега Л.Д. Мировоззренческие ориентации личности в условиях трансформации общества. Запорожье : ЗГУ, 1998. 202 с.
4. Литвин М.К. Чи знаєте мистецтво? Київ : Дніпро, 1971. 85 с.
5. Савчин Л.М. Роль мистецтва у соціумі: вивчення дисциплін мистецького циклу у вузі. Київ, 2005. 3 с.
6. Искусство и мир человека. Москва : Знание, 1986. 112 с.
7. Шинкарук В. Методологічні засади філософських вчень про людину // Філософська антропологія: екзистенціальні проблеми. Київ, 2000. 48 с.

Люлька Г.А.

аспірант,

*Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка*

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ

Процес формування педагогічної толерантності використовує наявний потенціал змісту освіти і збагачує його в інформаційному, діяльнісному та рефлексивному аспектах.

Для з'ясування сутності поняття «формування» слід співвіднести його зі спорідненими категоріями «розвиток» і «становлення». Всі зазначені категорії мають процесуальний характер, пов'язані з позитивними змінами суб'єкта, але джерела і рушійні сили цих змін різняться.

Розвиток – найбільш загальне поняття, яке описує об'єктивний процес, спрямований на якісні і кількісні зміни матеріальних та духовних об'єктів. Кожна нова зміна спрямованості особистості тягне за собою перетворення рушійних мотивів поведінки, коригування життєвих цілей і способів їх досягнення. Рушійною силою розвитку є як соціальні установки, так і ціннісні орієнтації [3, с. 6].

Становлення, маючи ті ж самі процесуальні характеристики, що й розвиток, на відміну від нього спирається на внутрішні рушійні сили. Якщо початок цього процесу лежить в реалізації самостійного навчання, то продовження пов'язане з досвідом індивідуальної професійної діяльності.

Формування відображає дві органічно взаємопов'язані сторони одного процесу: зовнішню активність з управління та організації процесу і внутрішню активність особистості як відповідь на зовнішній вплив у формі повноцінної взаємодії. Але, на відміну від загального процесу розвитку, зовнішня діяльність цілеспрямована і спеціально організована, регламентовані її форми і засоби.

Враховуючи сутність категорій «розвиток», «становлення» і «формування», стосовно педагогічної толерантності використовується поняття «формування», оскільки процес придбання педагогами вказаної особистісної якості спеціально організований і побудований за певною освітньою логікою.

Розглядаючи педагогічну толерантність як інтегративну особистісну якість суб'єкта, засноване на ціннісному ставленні до людей, необхідно орієнтуватися на технологію формування цінностей, яка полягає в послідовній виробленні ціннісної свідомості, присвоєння ціннісного ставлення і закріплення цього відносини і свідомості в ціннісному поведінці [2, с. 47].

Формування толерантності у педагогів визначається не тільки внутрішніми мотивами, але і зовнішніми силами. Процес формування передбачає наступні етапи: орієнтацію на цінність толерантності, яка полягає в отриманні ціннісних знань і вироблення ціннісної свідомості, привласнення толерантних цінностей і їх закріплення, що реалізуються послідовно.

Загально-методичні підходи до формування толерантності у вчителів включають три основних компоненти: «знаю», «відчуваю», «дію» – когнітивну, афективну і конативну сторони особистості. Формування педагогічної толерантності залежить від впливу на інтелект, емоції і

волю особистості, а також від її активної практичної професійної діяльності.

Орієнтація на присвоєння толерантності як особистісної цінності має на увазі безпосереднє емоційне відображення, отримання вчителями первинної інформації, ознайомлення з сутністю феномену педагогічної толерантності. Етап орієнтації полягає, переважно, у зовнішньому впливі на емоційну і когнітивну сфери особистості [1, с. 31].

Розглядаючи когнітивний компонент формування толерантності, слід виділити дві змінних траєкторії розвитку – від безпосереднього відображення фактів і життєвих реалій до абстрактного мислення і повернення до конкретики на більш високому рівні усвідомлення. При формуванні педагогічної толерантності цей циклічний рух думки забезпечується за рахунок орієнтації вчителів на присвоєння цінностей, розуміння ними важливості толерантності як особистісної якості для успішної самоактуалізації, самореалізації в професійному та особистісному планах. Більш високий рівень усвідомлення ролі сформованої толерантності характеризує етап її присвоєння. Він відображає позитивну особисту оцінку і визнання толерантності як орієнтуру життєдіяльності і професійної діяльності [4, с. 7].

Поряд з орієнтацією та присвоєнням в процесі формування толерантних цінностей важливу роль відіграє і їх закріплення, засноване на практичній діяльності вчителів. Закріплення професійно-педагогічних цінностей реалізується через виконання низки завдань, в ході якого вчителі включені в різні види діяльності через апробацію привласнених цінностей на основі ціннісного ставлення як внутрішнього регулятива поведінки. Реалізація в професійній взаємодії виробленої на етапі присвоєння внутрішньої позиції вимагає толерантної поведінки.

Таким чином, процес формування педагогічної толерантності конкретизується через етапи вироблення толерантної свідомості, установки на толерантне ставлення та закріплення толерантності в діяльності. Перший етап вимагає ознайомлення з інформацією, необхідною для отримання уявлення про сутність і роль толерантності у взаємодії, другий – емоційного впливу на суб'єкта, а третій – роботи в рамках спеціальних освітніх технологій, що забезпечують залучення педагога в регульовану присвоєними цінностями професійну діяльність.

Список використаних джерел:

1. Матієнко О. Виховання толерантності починається з учителя. *Рідна школа*. 2015. № 6. С. 29-32.
2. Стасюк Н. Формування толерантності у вчителів початкової школи. *Директор школи. Україна*. 2016. № 8. С. 46-48.
3. Ткачук В. Толерантність як складова гуманістичного виховання дитячих особистостей. *Освіта України*. 2016. № 20. С. 6.
4. Якухно І. Все про толерантність. Фундаментальна цінність відкритого суспільства. *Управління освітою*. 2017. № 20. С. 5-9.

Малежик Н.В.

студентка,

Науковий керівник: Кухар Л.О.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРІВ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ В СТРУКТУРІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Реалії сьогодення супроводжуються змінами законодавства про освіту (прийняття нового Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р.), що призводить до необхідності впровадження моніторингу, як основного інструменту забезпечення і підвищення якості освіти з тим, щоб кожен працівник галузі, від педагога до управлінця, володів основами технології освітнього моніторингу відповідно до своїх посадових обов'язків, з метою забезпечення оволодіння здобувачами освіти компетентностями, передбаченими конкретною освітньою програмою, а також реалізацією індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів.

Питання освітнього моніторингу досліджувалося багатьма вченими, зокрема: О. Майоровим, С. Шишовим, В. Кальнеєм, О. Ляшенком, Л. Качаловою, С. Бабинцем, І. Анненковою, Н. Максимчуком, Л. Ніколаєвою.

Основними нормативними документами, що регулюють питання впровадження моніторингу в освітніх установах є: